

**Gemeente
Rotterdam**

Maatschappelijke Ontwikkeling
Onderwijs, Cultuur en Toerisme
Said Kasmi

Bezoekadres: De Rotterdam
Wilhelminakade 179, Rotterdam

Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Internet: www.rotterdam.nl

Van: Trudi Hofstede

Telefoon: 14 010

E-mail: bbo@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2202-900 - 22bb1740

Onderwerp: Binnenklimaat op scholen

Datum: 16 februari 2022

Aan de commissie Zorg, Onderwijs,
Cultuur, en Sport

Geachte commissieleden,

In september 2021 (21bb10777) informeerde ik u over de stand van zaken van dat moment omtrent de klimaatbeheersing op scholen. In deze brief informeer ik u over de stappen die daarna gezet zijn en informatie die beschikbaar is gekomen.

Uit diverse onderzoeken van de afgelopen jaren is bekend dat een gezond binnenklimaat op scholen leidt tot betere leerresultaten. Ook voor het onderwijzend personeel is een gezond binnenklimaat prettiger om in werken en zal tot minder ziekte-uitval leiden. Bekend is dat een aanzienlijk deel van de schoolgebouwen in Nederland, ook in Rotterdam, niet voldoet aan de eisen van een gezond binnenklimaat. De Corona-pandemie heeft dit probleem nog eens extra duidelijk gemaakt.

Zorgen hierover zijn meermalen geuit door leden van uw commissie, maar ook door Tweede Kamerleden, schoolbesturen, schoolleiders, docenten en vele andere betrokkenen.

Verantwoordelijkheid

Formeel en juridisch gezien is er vanuit de gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting geen rol weggelegd voor de gemeente ten aanzien van onderhoud of ventilatie in schoolgebouwen. De gebruiker (school) heeft de verantwoordelijkheid om na te gaan of het gebouw voldoet aan de richtlijnen en om te zorgen dat de voorzieningen op de juiste wijze worden gebruikt, gecontroleerd en onderhouden. Mocht blijken dat er kosten gemaakt moeten worden om het gebouw aan te passen, dan vallen deze kosten onder de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. De situatie is daarmee vergelijkbaar met (bijvoorbeeld) brandveiligheidseisen. De gemeente heeft hier ook geen middelen voor beschikbaar. Schoolbesturen ontvangen de middelen voor onderhoud rechtstreeks van de rijksoverheid.

Er is een gezamenlijke Handreiking coronavirus en het gebruik van ventilatie, verwarming en koeling op scholen voor funderend onderwijs (PO, SO, VO) gepubliceerd door PO-raad, VO-raad en kenniscentrum Ruimte-OK.

SUVIS

De rijksoverheid heeft in december 2020 de Specifieke Uitkering Ventilatie In Scholen (SUVIS) gepubliceerd.

Landelijk was hiervoor € 100 miljoen beschikbaar. De SUVIS regeling is in de plaats (en aanvullend) gekomen voor de toegezegde SUDS-regeling (Specifieke Uitkering Doorbouwplan Scholen) van in totaal € 360 miljoen die bestemd is om binnenklimaat en duurzaamheid van scholen te verbeteren de komende jaren. In 2021 heeft de rijksoverheid nogmaals € 100 miljoen beschikbaar gesteld.

De regeling is door gemeenten in overleg met besturen te gebruiken voor het verbouwen van bestaande schoolgebouwen waarin in ieder geval noodzakelijke en energiezuinige maatregelen worden getroffen om het binnenklimaat te verbeteren. Het gaat vooral om de financiering van bouw- en installatiekosten. De gemeente Rotterdam dient deze aanvragen in. Knelpunt bij deze regeling is dat het gaat om een subsidie van maximaal 30% van de kosten, waarbij de overige 70% door middel van cofinanciering wordt aangevuld. Daarnaast moeten de werkzaamheden in een bepaalde termijn worden uitgevoerd.

CO2- meters

Op 3 februari is bekend gemaakt dat minister Wiersma, VO-raad, PO-Raad en VNG afspraken hebben gemaakt om de ventilatie op scholen te verbeteren. Speerpunten daarbij zijn: een CO2-meter in elke klas en een hulpteam dat scholen gaat helpen de ventilatie op orde te maken. Scholen krijgen via kenniscentrum Ruimte-OK informatie over hoe je de CO2-meter goed gebruikt en wat je kunt doen als de meter te hoge waarden aangeeft. Er wordt € 17 miljoen aan de lumpsumbekostiging van po en vo toegevoegd om CO2-meters aan te schaffen. Voor de scholen die dit al gedaan hebben, is dit een vergoeding achteraf.

Vanaf 1 maart kan ook een hulpteam van experts worden ingeroepen. Scholen die hulp nodig hebben worden dan bezocht door een deskundige van Ruimte-OK die helpt met goede ventilatie op de korte termijn en een plan om het op de langere termijn te verbeteren. OCW stelt hiervoor € 3 miljoen beschikbaar. Daarnaast kunnen scholen en gemeenten nog tot 30 april gebruik maken van de bestaande SUVIS-subsidieregeling om de ventilatie te verbeteren.

Situatie in Rotterdam

In 2020 is door het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie in Scholen (LCVS) informatie bij alle schoolbesturen opgevraagd (Eindrapportage *'Beeld van ventilatie op scholen in het funderend onderwijs in Nederland'*; oktober 2020). Vanwege AVG-regels kan de beschikbare informatie over de scholen uit de data van het LCVS niet worden gedeeld met de individuele gemeenten en de GGD'en voor een lokaal overzicht.

De gemeente heeft aan alle Rotterdamse schoolbesturen gevraagd om gegevens beschikbaar te stellen, aangevuld met recente gegevens over metingen en aanpassingen. Dit bleek echter een onvolledig beeld op te leveren. Om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen, waren aanvullende gegevens van de schoolbesturen nodig. In goede samenwerking met de grote schoolbesturen is de vragenlijst van het LCVS uitgebreid met aanvullende informatie en op basis van deze gegevens een rapportage gemaakt. Dit betreft circa 75% van het Rotterdamse scholenbestand en geeft daarmee een betrouwbaar beeld.

Het aanvullende onderzoek van de Rotterdamse schoolbesturen laat het volgende zien: Om de bredere vraag te beantwoorden om op de lange termijn duurzame en gezonde comfortabele schoolgebouwen te realiseren is alleen kijken naar ventilatie niet voldoende. Er moet ook gekeken worden naar *hoe* deze ventilatie tot stand komt. Het openzetten van voldoende ramen zodat de wind fris door de lokalen waait is niet de oplossing die op lange termijn gewenst wordt. En CO2- metingen hebben aangetoond dat in lokalen, die volgens theorie voldoen aan klasse C met alle ramen open, (veel) te hoge CO2- waarden worden gehaald, in combinatie met onaangenaam lage temperaturen terwijl de kachel volop brandt.

Op lange termijn zouden alle schoolgebouwen minimaal een mechanisch gebalanceerd ventilatiesysteem moeten hebben met warmteterugwinning (WTW). Dit kan decentraal (per ruimte) of centraal zijn (luchtbehandelingskast per gebouw/gebouwdeel). De ventilatie hoeveelheid zou om het energieverbruik te minimaliseren altijd CO₂- gestuurd moeten zijn.

Het onderzoek van de Rotterdamse schoolbesturen geeft aan dat van de 301 gebouwen uit het onderzoek er 200 niet aan de eisen voldoen. Van de 200 locaties die nu niet voldoen is bekend dat:

- 25 locaties worden afgestoten
 - 15 locaties vanuit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs worden gerenoveerd
 - 18 locaties door een schoolbestuur worden aangepakt
 - 48 locaties worden vervangen door nieuwbouw
- Totaal zijn dit 106 locaties.

Huisvestingsprojecten waarvoor vanaf 2012 een bouwvergunning is aangevraagd, moeten voldoen aan het Bouwbesluit 2012 en aan het kwaliteitskader Frisse Scholen. Daarmee zijn deze gebouwen voorzien van goede ventilatievoorzieningen.

Alle projecten die nu uitgevoerd worden of uitgevoerd zullen worden, voldoen hieraan. De kwaliteit van oudere ventilatiesystemen is wisselend. Vóór 2003 waren er geen landelijke eisen opgenomen in het Bouwbesluit. Oudere panden beschikken daarom vaak alleen over natuurlijke ventilatie of mechanische afzuiging.

Het binnenklimaat is een criterium geweest bij het opstellen van de aandachtspandenlijst, die de basis was van de lopende IHP'en. Ook bij een nieuw IHP zal dit in ieder geval een criterium zijn.

Volgens opgave van de schoolbesturen blijven er meer dan 90 locaties over waar aanpak van de ventilatie nodig is. Op basis van een eerste grove inschatting kost de aanpak van 79 van deze locaties ca. € 22,5 miljoen (inclusief BTW).

De opgave is groot en de capaciteit om veel projecten tegelijkertijd uit te voeren is zowel bij de schoolbesturen als bij installatiebedrijven beperkt.

Het moge ook duidelijk zijn dat de extra miljoenen die beschikbaar worden gesteld door de minister voor het hele land een mooi gebaar zijn, maar volstrekt onvoldoende om de problemen op te lossen.

Daarom blijft een lobby richting rijksoverheid om structureel meer middelen voor onderwijshuisvesting te krijgen, zowel voor gemeenten als voor schoolbesturen, van groot belang. Gepleit wordt voor lange termijn oplossingen. Deze lobby wordt gezamenlijk gevoerd met de G4, de VNG en de sectorraden.

Met vriendelijke groet,

Said Kasmi
Wethouder Onderwijs, Cultuur en Toerisme